

Poglavje 5. Žrtvam prilagojen pristop k prepoznavanju in razgovorom

Odgovorni partner: Dignita

Co-funded by
the European Union

5. Žrtvam prilagojen pristop k prepoznavanju in razgovorom

5.1 Uvod

Poglavje zagotavlja ključna znanja in praktična orodja za strokovnjake, ki sodelujejo v boju proti trgovini z ljudmi z namenom delovnega izkoriščanja. Modul je zasnovan tako, da naslavlja specifične izzive dela z žrtvami trgovine z ljudmi ter udeležence opremi z veščinami za prepoznavanje žrtev in vodenje razgovorov na način, ki upošteva travmo, je kulturno občutljiv in spoštuje človekovo dostojanstvo.

Ciljne skupine tega usposabljanja so organi pregona, državni tožilci, delovni inšpektorji ter strokovni delavci na prvi liniji, kot so socialni delavci, zdravstveni delavci, strokovnjaki za varstvo otrok in migracijski organi. Te skupine povezuje skupen cilj: izboljšati prepoznavanje žrtev ter okrepiti preprečevanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj trgovine z ljudmi v Evropski uniji, v skladu s širšimi cilji projekta ERADICATING II.

5.2 Učni cilji

- **Razumevanje žrtvam prilagojenega pristopa:** Razumeti travmo ter opredeliti temeljna načela pristopa, ki je osredotočen na žrtev, upošteva vpliv travme in je kulturno občutljiv, v okviru obravnave trgovine z ljudmi z namenom delovnega izkoriščanja.
- **Prepoznavanje kazalnikov trgovine z ljudmi:** prepoznati ključne znake in vedenjske vzorce, ki lahko kažejo, da je posameznik/-ca žrtev trgovine z ljudmi z namenom delovnega izkoriščanja.

Stališča in mnenja, izražena v tem besedilu, so izključno stališča avtorja(-ev) in ne odražajo stališč Evropske unije ali Evropske komisije (organa, ki je dodelil sredstva). Evropska komisija zanje ne more biti odgovorna.

- **Razvijanje učinkovitih komunikacijskih veščin:** Uporabiti tehnike za vzpostavljanje zaupanja in dobrega odnosa z žrtvami ter zagotoviti, da se razgovori vodijo z empatijo, zaupnostjo in spoštovanjem pravic ter dobrobiti žrtve.
- **Izvedba varnih in etičnih razgovorov:** Uporabiti znanje za pridobivanje natančnih in zanesljivih informacij od žrtev, pri tem pa zmanjšati tveganje ponovne travmatizacije ter zagotoviti njihovo telesno in čustveno varnost.
- **Spodbujanje zaščite in podpore žrtvam:** prepoznati pomen napotitve žrtev k ustreznim podpornim storitvam in službam.

5.3 Opredelitev pojmov

Trgovina z ljudmi

Trgovina z ljudmi je novačenje, prevoz, prenos, nastanitev ali sprejemanje ljudi z uporabo sile, prevare ali zavajanja z namenom njihovega izkoriščanja za dobiček. Moški, ženske in otroci vseh starosti in iz vseh okolij lahko postanejo žrtve tega kaznivega dejanja, ki se pojavlja v vseh regijah sveta.

Trgovina z ljudmi z namenom delovnega izkoriščanja

Trgovina z ljudmi z namenom delovnega izkoriščanja, pri kateri so posamezniki prisiljeni delati z uporabo sile, prevare ali prisile. Pogosti kazalniki vključujejo neizplačane plače, pretirano dolge delovne ure, odvzem osebnih dokumentov, nevarne bivalne ali delovne razmere ter fizično nasilje.

Žrtev trgovine z ljudmi

Stališča in mnenja, izražena v tem besedilu, so izključno stališča avtorja(-ev) in ne odražajo stališč Evropske unije ali Evropske komisije (organa, ki je dodelil sredstva). Evropska komisija zanje ne more biti odgovorna.

▼ Oseba, ki je bila izpostavljena izkoriščanju z uporabo sredstev, kot so prisila, zavajanje, zloraba položaja moči ali ranljivosti, za namene, vključno s prisilnim delom, spolnim izkoriščanjem ali drugimi oblikami zlorabe..

Žrtvam prilagojen pristop

Metoda pristopa k osebam, ki so prepoznane kot žrtve trgovine z ljudmi ali obstaja sum, da so žrtve, ter njihovega podpiranja. Poudarja empatijo, dostojanstvo in spoštovanje, hkrati pa upošteva edinstvene potrebe in ranljivosti žrtev. Ta pristop vključuje načela travmo upoštevajoče oskrbe, na žrtev osredotočenih strategij in kulturno občutljivih praks, da se ustvari podporno in opolnomočujoče okolje za žrtve.

Travma

Travma je psihološki in čustveni odziv na stresen ali pretresljiv dogodek, ki preseže posameznikovo sposobnost spoprijemanja. Nastane lahko, kadar posameznik dogodek doživi ali mu je priča, pri čemer dogodek predstavlja grožnjo telesni in duševni integriteti ali preživetju.

Travmi prilagojen pristop

Ta pristop izboljšuje razumevanje, prepoznavanje in odzivanje na učinke travme pri posameznikih. Poudarja ustvarjanje varnega in podpornega okolja, ki preprečuje ponovno travmatizacijo ter posameznike podpira pri okrevanju.

Žrtvi prilagojen pristop

Na žrtev osredotočen pristop je način podpore posameznikom, ki daje prednost njihovim pravicam, potrebam in dobrobiti. Zagotavlja, da so žrtve obravnavane z dostojanstvom, spoštovanjem in empatijo ter poudarja njihovo avtonomijo pri odločanju.

Stališča in mnenja, izražena v tem besedilu, so izključno stališča avtorja(-ev) in ne odražajo stališč Evropske unije ali Evropske komisije (organa, ki je dodelil sredstva). Evropska komisija zanje ne more biti odgovorna.

▼ **Kulturna občutljivost**

Sposobnost razumevanja, spoštovanja in ustreznega odzivanja na kulturne razlike ter prakse pri delu z žrtvami iz različnih okolij.

Retravmatizacija

Dodatna škoda, ki jo žrtev doživi zaradi neobčutljivih ali neustreznih odzivov organov oziroma podpornih sistemov.

Zaupnost

Načelo, da se informacije, ki jih žrtve delijo, ohranjajo kot zaupne ter se razkrijejo le z njihovim informiranim soglasjem ali kadar to zahteva zakon za zaščito njihove varnosti oziroma varnosti drugih.

5.4 Teoretični del

Prepoznavanje žrtev trgovine z ljudmi, zlasti trgovine z ljudmi z namenom delovnega izkoriščanja, je zahteven, vendar bistven proces, ki zahteva prefinjen pristop, ki upošteva travmo. Mnoge žrtve se ne prepoznajo kot žrtve, pogosto zaradi strahu, prisile, psihološke manipulacije ali nezavedanja, da so izkoriščane. Zato imajo strokovnjaki na prvih odzivnih linijah, vključno s policijo, tožilci, delovnimi inšpektorji ter drugimi strokovnjaki, kot so socialni delavci, zdravstveni delavci, strokovni delavci na področju varstva otrok in migracijski organi, ključno vlogo pri zaznavanju kazalnikov trgovine z ljudmi in sprožanju ukrepov za zaščito žrtev..

Izzivi pri prepoznavanju žrtev

Stališča in mnenja, izražena v tem besedilu, so izključno stališča avtorja(-ev) in ne odražajo stališč Evropske unije ali Evropske komisije (organa, ki je dodelil sredstva). Evropska komisija zanje ne more biti odgovorna.

▼ Trgovci z ljudmi pogosto uporabljajo prefinjene metode nadzora in izkoriščanja žrtev, kar otežuje odkrivanje. Žrtve lahko na videz živijo ali delajo v povsem običajnem okolju, v resnici pa so za zaprtimi vrati izpostavljene zlorabi in prisili. Med pogostimi ovirami pri prepoznavanju žrtev so:

- **Strah pred povračilnimi ukrepi** - Žrtve se lahko bojijo groženj ali nasilja nad seboj ali nad svojimi družinskimi člani, če bi razkrile svoj položaj.
- **Pomanjkanje zaupanja v institucije** - Negativne izkušnje ali strah pred aretacijo, deportacijo oziroma kaznovanjem lahko žrtvam preprečijo, da bi poiskale pomoč.
- **Psihična manipulacija** - Mnoge žrtve so izpostavljene taktikam, ki izkrivljajo njihovo dožemanje resničnosti, kot sta vzpostavljanje odvisnosti od trgovcev z ljudmi ali stockholmski sindrom.
- **Kulturne in jezikovne ovire** - Žrtve se lahko soočajo s težavami pri sporočanju svojih izkušenj ali razumevanju svojih pravic zaradi jezikovnih razlik ali kulturnih razlik.

Ključni kazalniki delovnega izkoriščanja

Prepoznavanje žrtev trgovine z ljudmi zahteva skrbno opazovanje vedenjskih, fizičnih in situacijskih kazalnikov:

- **Vedenjski znaki** - Žrtve lahko kažejo strah, tesnobo, depresijo, vrzeli v spominu ali podajajo nedosledne izjave. Lahko delujejo pretirano podrejeno ali pa kažejo nepripravljenost za sodelovanje z oblastmi.
- **Fizični znaki** - Znaki fizičnega nasilja, podhranjenosti, izčrpanosti ali nezdravljenih zdravstvenih težav so med žrtvami pogosti.

Hochschule für den
öffentlichen Dienst
in Bayern
Fachbereich
Polizei

CSD
CENTER FOR
THE STUDY OF
DEMOCRACY

Stališča in mnenja, izražena v tem besedilu, so izključno stališča avtorja(-ev) in ne odražajo stališč Evropske unije ali Evropske komisije (organa, ki je dodelil sredstva). Evropska komisija zanje ne more biti odgovorna.

- **Situacijski znaki** - Žrtve pogosto nimajo dostopa do osebnih identifikacijskih dokumentov, lahko živijo v prenatrpanih ali nevarnih nastanitvah ter delajo pretirano dolge ure v težkih razmerah za malo plačila ali brez plačila.

Faze trgovanja z ljudmi, ki jih je treba upoštevati pri prepoznavanju žrtev

1. Novačenje

Prepoznati način novačenja – prek zavajanja, prisile ali dolgov.

2. Prevoz

Ugotoviti okoliščine, v katerih so bili premeščeni, vključno z uporabljenimi metodami ter osebami, ki so bile v to vključene..

3. Izkoriščanje

Prepoznati naravo zlorabe, kot so prisilno delo, dolžniško suženjstvo ali grožnje.

4. Reintegracija in vračanje

Prepoznati izzive, s katerimi se žrtve srečujejo ob pobegu in/ali ponovnem vzpostavljanju življenja.

Vloga presejalnih orodij

Strukturirana presejalna orodja, kot so presejalna orodja [IOM](#) ali [Orodje za identifikacijo žrtev trgovine z ljudmi](#) (Trafficking Victim Identification Tool – TVIT), ki ga je razvila organizacija Vera Institute of Justice, so pomembna za ocenjevanje potencialnih primerov. Ta orodja usmerjajo izvajalce razgovorov pri postavljanju pravih vprašanj, da lahko ločijo žrtve trgovine z ljudmi od posameznikov v drugih ranljivih situacijah. Presejanje naj zagotavlja predvsem:

- Zasebnost in varnost, s čimer se zagotovi, da se žrtev med postopkom počuti varno.

Hochschule für den
öffentlichen Dienst
in Bayern
Fachbereich
Polizei

Stališča in mnenja, izražena v tem besedilu, so izključno stališča avtorja(-ev) in ne odražajo stališč Evropske unije ali Evropske komisije (organa, ki je dodelil sredstva). Evropska komisija zanje ne more biti odgovorna.

- Odprta vprašanja, ki žrtvam omogočajo, da svoje izkušnje delijo svobodno, brez občutka obsojanja ali prisile.
- Informirano soglasje, pri čemer se pojasni namen razgovora in kako bodo informacije uporabljene.

Žrtvi prilagojen postopek identifikacije

Travma pogosto sproži močne občutke strahu, nemoči ali groze ter se lahko kaže tako s psihološkimi kot tudi telesnimi posledicami. Ključna značilnost travme je možnost ponovnega doživljanja izkušnje prek vsiljivih spominov, »flashbackov« (prebliskov) ali čustvenih sprožilcev, kar lahko vpliva na posameznikovo dobrobit in vedenje.

Travma lahko na možgane vpliva na naslednje načine:

1) Spremembe možganskih funkcij:

- Travma sproži kemične odzive v možganih, kar lahko pomembno vpliva na zaznavanje, odzivanje, vedenje in spomin.
- Ti odzivi lahko porušijo uravnavanje čustev in sprožijo mehanizme preživetja, kot so boj, beg ali zamrznitev pri čemer posameznike potisnejo iz njihovega tolerančnega okna (optimalnega stanja, v katerem sta stres in čustva obvladljiva).

2) Vpliv na spomin:

- Po travmi se spomini v možganih shranjujejo drugače; pogosto so razdrobljeni ali neorganizirani.
- Žrtve lahko poročajo z zamikom ali imajo težave pri priklicu podrobnosti in zaporedja dogodkov. To je naraven odziv, ne znak neiskrenosti.

3) Nehoteni odzivi:

Stališča in mnenja, izražena v tem besedilu, so izključno stališča avtorja(-ev) in ne odražajo stališč Evropske unije ali Evropske komisije (organa, ki je dodelil sredstva). Evropska komisija zanje ne more biti odgovorna.

- Odzivi na travmo so samodejni in zunaj zavestnega nadzora posameznika.
- Napačna razlaga teh odzivov (s strani policije ali drugih) lahko privede do sklepanja, da žrtve prikrivajo informacije ali lažejo.

Razumevanje vpliva travme in uporaba k žrtvi usmerjenega pristopa, ki upošteva travmo, sta tako nujna za zagotavljanje spoštljive in skrbne obravnave med postopkom identifikacije. To zajema:

- Dajanje prednosti **varnosti** – ustvariti okolje, v katerem se žrtve počutijo varno in podprto.
- Vzpostavljanje **zaupanja** – zavedati se, da vzpostavljanje zaupanja zahteva čas, zlasti pri osebah, ki so doživele izdajo ali zlorabo.
- **Opolnomočenje** žrtev – zagotoviti, da imajo žrtve nadzor nad svojimi odločitvami in da jih ne silimo v dejanja, ki jim niso prijetna ali jih ne želijo.

Žrtvi prilagojen razgovor

Pri razgovorih z žrtvami trgovine z ljudmi z namenom delovnega izkoriščanja je ponovno ključnega pomena uporaba pristopa, prilagojenega žrtvi in njeni izkušnji. Ta se začne z ustvarjanjem varnega, empatičnega **okolja**, v katerem se žrtve počutijo podprte in spoštovane. Žrtve trgovine z ljudmi so lahko bile nadzorovane s strahom, grožnjami ali psihološko manipulacijo, zato je zgodnja vzpostavitev zaupanja posebej pomembna. To vključuje tudi zagotovitev, da so pred začetkom pogovora izpolnjene **osnovne potrebe**, kot so hrana, oblačila in nastanitev. Prostor naj bo nevtralen in neogrožujoč, pri čemer se je treba izogibati lokacijam, ki bi lahko delovale zastrašujoče, kot so policijske postaje, razen kadar je to nujno. Priporočljiva je profesionalna, a neavtoritativna urejenost, ki izraža dostopnost, ne pa moči. Tolmače ali podporno osebje (če je potrebno) je treba skrbno izbrati, da se zagotovi nevtralnost ter kulturna kompetentnost.

Stališča in mnenja, izražena v tem besedilu, so izključno stališča avtorja(-ev) in ne odražajo stališč Evropske unije ali Evropske komisije (organa, ki je dodelil sredstva). Evropska komisija zanje ne more biti odgovorna.

▼ Postopek razgovora naj daje prednost **avtonomiji žrtve, njenemu dostojanstvu in čustveni dobrobiti**. Izvajalci razgovora morajo pojasniti namen in potek razgovora, razjasniti pravice žrtve ter postaviti pričakovanja glede trajanja in vsebine. Če žrtvi omogočimo, da določa tempo pogovora ter da lahko kadar koli naredi premor ali razgovor prekine, to krepi občutek nadzora in varnosti. Odprta vprašanja so ključna za spodbujanje proste pripovedi, uporabljeni jezik pa mora biti občutljiv za kulturni in individualni kontekst. Terminologija naj se uskladi z izkušnjami žrtve ter se izogiba izrazom, ki bi lahko bili stigmatizirajoči ali zavajajoči.

Žrtve lahko zaradi travme kažejo znake, kot so minimaliziranje, zanikanje ali nedosledne izjave. Travma lahko poruši spomin in čustveno procesiranje, zato je žrtvam pogosto težko podati koherentno pripoved. Izvajalci razgovora morajo do teh nedoslednosti pristopati z razumevanjem, po potrebi preoblikovati vprašanja in žrtvam omogočiti več priložnosti za pojasnila. Bistveno je, da se **izognemo obtoževanju ali obsojanju**; žrtve je treba pomiriti, da so njihove izkušnje resnične in da niso odgovorne za škodo, ki so jo utrpele.

Vzpostavljanje zaupanja zahteva pristne izraze skrbi in empatije. Priznanje poguma žrtve, da deli svojo zgodbo, ter potrditev njene pravice do varnosti in dostojanstva sta ključna elementa. Izjave, kot sta »Vaša varnost je naša prioriteta« in »Niste krivi za to, kar se vam je zgodilo«, lahko pomagajo vzpostaviti odnos zaupanja ter zmanjšati strah pred obsojanjem ali povračilnimi ukrepi.

Vključitev protokolov **zaupnosti** je nujna za zaščito žrtev pred nadaljnjo škodo. Pomembni koraki so razlaga, kako bodo informacije uporabljene, pridobitev soglasja za njihovo uporabo ter omejitev dostopa do osebnih podatkov. Tolmači in drugo osebje, vključeno v postopek razgovora, morajo podpisati izjave o zaupnosti, s čimer se zagotovi, da se občutljive informacije ne delijo zunaj kroga pooblaščenih oseb.

Stališča in mnenja, izražena v tem besedilu, so izključno stališča avtorja(-ev) in ne odražajo stališč Evropske unije ali Evropske komisije (organa, ki je dodelil sredstva). Evropska komisija zanje ne more biti odgovorna.

▼ **Snemanje** razgovorov zahteva posebno previdnost in mora upoštevati, ali se žrtev s načinom snemanja (zvočno, video ali pisno dokumentiranje) počuti varno. Vsako snemanje mora biti transparentno, predhodno pa je treba pridobiti informirano soglasje. Če žrtev izrazi nelagodje, je treba ponuditi alternativne načine dokumentiranja.

Razgovori morajo potekati skladno z **etičnimi in pravnimi standardi**. Upoštevati je treba zakonodajo posamezne jurisdikcije, zlasti predpise o pravicah mladoletnih oseb in uporabi tolmačev. Pravice žrtev, kot sta dostop do pravne pomoči in možnost začasnega prebivanja, morajo biti v celotnem postopku zaščitene. Etična praksa zahteva, da žrtev nikoli ni prisiljena v pričanje. Transparentnost glede morebitnih pravnih posledic njihovega pričanja je ključna za zagotovitev informiranega in prostovoljnega sodelovanja

Uvedba modela **PEACE** zagotavlja strukturiran okvir za izvajanje razgovorov v več fazah:

- 1) **Načrtovanje in priprava** (*preparation and planning*) vključujeta razumevanje konteksta žrtve ter organizacijo podpornih virov, kot je po potrebi travmo upoštevajoče svetovanje.
- 2) **Vzpostavljanje stika in pojasnjevanje** (*engaging and explaining*) pomagata graditi zaupanje ter vzpostaviti sodelovalno naravnost.
- 3) Faza **pripovedi** (*account*) je usmerjena v zbiranje informacij prek žrtvine proste pripovedi, z minimalnimi prekinitvami.
- 4) **Zaključek in vrednotenje** (*closure and evaluation*) zagotovita, da so obravnavane žrtvine takojšnje potrebe, ter da se postopek pregleda z vidika celovitosti in občutljivosti.

Primeri žrtvi prilagojenih vprašanj*:

▼ Tabela 1. Primeri žrtvi prilagojenih vprašanj

NO	YES
'Zakaj ste...?' 'Zakaj niste...?'	'Kdaj (se je nekaj zgodilo), kako ste se ob tem počutili?' 'Lahko poveste več o tem, kaj se je zgodilo, ko...?'
'Začnite na začetku in povejte, kaj se je zgodilo.' 'Kako dolgo je trajal napad?'	'Kje bi želeli začeti?' 'Mi lahko poveste, kar se spomnite o svoji izkušnji?' 'Kaj mi lahko poveste o tem, kar se je dogajalo pred/med/po napadu?'
'Zakaj ste šli z osumljencem?' 'Se vam zdi, da ste ga zavedli?'	'Lahko opišete, o čem ste razmišljali in kako ste se počutili, ko ste šli z osumljencem?' 'Se je obnašanje osumljenca po tem, ko ste šli z njim, spremenilo? Kako ste se ob tem počutili?'
'Zakaj ste bili ob tej uri na tej lokaciji?'	'Kaj mi lahko poveste o tem, kaj vas je pripeljalo do tega, da ste bili takrat na tisti lokaciji?'
'Zakaj niste odšli?'	'Lahko opišete, kaj se je dogajalo, ko ste bili ... (v sobi, v avtomobilu, v hiši, itd.)?' 'Kako ste se počutili / o čem ste razmišljali, ko ste bili ... (v sobi, v avtomobilu, v hiši, itd.)?'

‘Ste rekli “ne”?’	‘Se spomnite, kaj ste počeli ali rekli med dogodkom?’ ‘Kako se je na vase besede in ravnanje odzval osumljenec? Kako ste se ob tem počutili?’
‘Ste se upirali?’	‘Kaj ste med dogodkom čutili, da ste telesno sposobni narediti?’ ‘Kaj ste razmišljali, ko ste ugotovili, da ste v nevarnosti?’
‘Zakaj niste takoj prijavili?’	‘Vas je kaj posebnega spodbudilo k temu, da ste se danes odločili o tem govoriti z nami?’ ‘Ali ste komu po dogodku zaupali, kaj se vam je zgodilo? Kako ste se počutili, ko ste tej osebi povedali?’
‘Je še kdo videl, da se je to zgodilo?’	‘Je kdo, ki je vas in osumljenca morda videl skupaj, ali pa videl dogodek?’ ‘Je kdo, ki vas je videl po dogodku?’

Izvajalci razgovorov naj se izogibajo vprašanjem, ki lahko delujejo konfrontacijsko ali usmerjevalno, na primer vprašanjem, ki se začnejo z »**zakaj**«, navodilom, kot je »**razložite mi**«, ali zahtevam po podrobnem opisu, kot je »**in kaj se je zgodilo potem?**«. Namesto tega naj uporabljajo odprta vprašanja in tako sogovorniku omogočajo, da informacije deli v svojem tempu in v obsegu, ki ga je zmožen priklicati. Pri žrtvah lahko takšen pristop

Stališča in mnenja, izražena v tem besedilu, so izključno stališča avtorja(-ev) in ne odražajo stališč Evropske unije ali Evropske komisije (organa, ki je dodelil sredstva). Evropska komisija zanje ne more biti odgovorna.

pomaga pri priklicu spominov na travmatični dogodek ter jim daje občutek nadzora med postopkom, s čimer zmanjšuje občutke nemoči, ki so jih doživljale med izkoriščanjem.

Takojšnja podpora in medresorsko sodelovanje

Ko so žrtve enkrat prepoznane, potrebujejo takojšnjo podporo, vključno z zdravstveno oskrbo, varno nastanitvijo in dostopom do psihosocialnih storitev. Vzpostavljeni morajo biti napotitveni mehanizmi, ki jih povežejo s specializiranimi viri in storitvami, prilagojenimi njihovim potrebam. Ključno je sodelovanje med policijo, izvajalci zdravstvenih storitev, nevladnimi organizacijami in skupnostnimi organizacijami, da se zagotovi celostna podpora.

5.5 Priporočena aktivnost

Tabela 2. Prepoznavanje in intervju z žrtvijo delovnega izkoriščanja

Naslov aktivnosti	'Prepoznavanje in intervju z žrtvijo delovnega izkoriščanja'
Vrsta aktivnosti	Simulacija s študijo primera Julija je 28-letna ženska iz Ukrajine, ki je pred vojno pobegnila in poiskala zatočišče v Bolgariji. Moški ji je ponudil delo čistilke v hotelu ter ji obljubil pošteno plačilo in varno nastanitev. Po prihodu so ji odvzeli potni list, nato pa je bila prisiljena delati dolge ure brez plačila. Julija živi v utesnjeni skupni nastanitvi, njena svoboda odhoda je omejena. Počuti se ujeta in se boji, da bodo oblasti vedno podprle bolgarskega lastnika hotela, ne pa ukrajinske begunke. Julija deluje umaknjeno in v pogovorih okleva ter nerada govori.

Trajanje	30 minut.
Učni cilji	Udeleženci bodo: • Razvili sposobnost prepoznavanja kazalnikov trgovine z ljudmi z namenom delovnega izkoriščanja na podlagi verbalnih in neverbalnih znakov. • Uporabili žrtvam prilagojen pristop pri razgovorih z žrtvami ter zagotovili varnost in spoštljiv odnos. • Preučevali žrtvino obnašanje in se učili zaznavati znake strahu, prisile in travme. • Ocenili svoj pristop h komunikaciji in graditvi zaupnega odnosa z žrtvijo. • Oblikovali individualizirano strategijo za zagotavljanje žrtvinih kulturnih, čustvenih in logističnih potreb.
Gradiva	• Natisnjena ali digitalna študija primera. • Natisnjeni evalvacijski obrazci z merili za ocenjevanje. • Zaseben prostor za vsako skupino za izvedbo igre vlog.
Usmeritve za izvajalca	Uvod (5 minut): • Predstavite študijo primera in udeležencem na kratko pojasnite namen aktivnosti. Priprava:

	• Razdelite udeležence v skupine po 4-6 oseb. • Dodelite vloge znotraj skupin: žrtev, izvajalec razgovora, opazovalec/opazovalci. • Vsaki skupini dajte natisnjeno študijo primera. Priprava na simulacijo: • žrtev mora – odigrati Julijo na podlagi podrobnosti iz študije primera. Odgovore prilagajati tako, da odražajo nervozo, nezaupanje in zadržanost pri razkrivanju vseh podrobnosti. • Izvajalec razgovora mora - Izvesti simuliran razgovor za prepoznavanje znakov trgovine z ljudmi z uporabo žrtvi prilagojenega pristopa (poskrbeti za takojšnje potrebe, graditi zaupanje, postavljati odprta vprašanja in zagotavljati varnost). • Opazovalci morajo – zapisovati opažanja v evalvacijske vprašalnike. Izvedba simulacije (15 minut): • Razgovori so usmerjeni v vzpostavljanje stika in pridobivanje informacij od žrtve. • Opazovalci spremljajo, kako izvajalec razgovora uporablja pristopa, usmerjen k žrtvi (izogibanje obsojanju, spoštovanje avtonomije ipd.).
Razprava	Po simulaciji vsaka skupina razmisli o naslednjem (10 minut): • Izvajalec razgovora – Kaj je bilo zahtevno pri vzpostavljanju zaupanja ali prepoznavanju kazalnikov trgovine z ljudmi?

	• Žrtev – Kako je vedenje izvajalca razgovora vplivalo na vaše počutje in občutek varnosti med razgovorom? • Opazovalci – Katere prednosti in priložnosti za izboljšave ste opazili pri pristopu izvajalca razgovora? Nato vodite skupinsko razpravo, v kateri udeleženci delijo ugotovitve ter povežejo vajo s praksami iz resničnega okolja.
Nasveti za izvajalca	Pred simulacijo • Pripravite udeležence: ○ Seznanite udeležence z namenom aktivnosti in osnovnimi pravili (spoštovanje, empatija, zaupnost). ○ Poskrbite, da razumejo svoje vloge (žrtev, izvajalec razgovora, opazovalec) ter študijo primera. • Pripravite vajo: ○ Vnaprej uredite prostore za delo skupin. ○ Zagotovite gradiva, kot so študija primera in obrazci za ocenjevanje. Med simulacijo • Podpirajte vživeto izvedbo: ○ Spodbudite »žrtev«, da pristno prikaže čustva, kot sta nervoza ali zadržanost. ○ Usmerite izvajalca razgovora, naj uporablja odprta vprašanja, empatijo in kulturno občutljivost..

	• Opazujte in podpirajte: ○ Opazujte dinamiko skupine in po potrebi posredujte, da ohranite osredotočenost in občutek varnosti. ○ Pazite, da vaja poteka v predvidenem času. ○ Ohranjajte vzdušje pozitivno in podporno. Po simulaciji • Razprava: ○ Vodite razpravo in refleksijo: Kaj je delovalo dobro? Kaj je bilo zahtevno? ○ Poudarite pozitivne aspekte (empatija, aktivno poslušanje) in predlagajte izboljšave. • Vračajte se na ključne poudarke poglavja ○ Poudarjajte k žrtvam usmerjene pristope. ○ Povežite pridobljena spoznanja s praktično uporabo, na primer s prepoznavanjem kazalnikov trgovine z ljudmi in postavljanjem ustreznih vprašanj. ○ Naslovite čustva: priznajte čustveno intenzivnost aktivnosti.
Gradiva	• Natisnjene študije primera • Natisnjeni evalvacijski vprašalniki

Spletna izvedba

- Predstavite študijo primera vsem udeležencem v glavnem delu srečanja (prek predstavitve ali skupnega dokumenta) in podajte navodila.
- Razdelite udeležence v ločene skupine (po 4–6 oseb) z uporabo funkcije za skupinske sobe (*breakout rooms*) na spletni platformi.
- Določite vloge: žrtev, izvajalec razgovora, opazovalec/-ci.).
- Virtualno delite študijo primera z vsako skupino (z delitvijo dokumenta ali prezentacije).
 - Izvedite igro vlog v skupinskih sobah (*breakout rooms*) v trajanju 10–15 minut.
 - Naj izvajalec razgovora z žrtvijo komunicira, kot bi šlo za virtualni razgovor (prek videoklica).
 - Naj opazovalci spremljajo upoštevanje načel žrtvi prilagojenega pristopa ter zabeležijo priložnosti za izboljšave.
- Spremljajte skupinske sobe (*breakout rooms*), da razprave ostanejo osredotočene in učinkovite. Po potrebi uporabite klepet ali funkcijo »vstopa v sobo« (*drop-in*) za usmerjanje.
- Vrnite vse udeležence v glavno srečanje.
- Razpravljajte o tem, kaj je v virtualnem okolju delovalo dobro in kaj je bilo zahtevno.

Co-funded by
the European Union

Stališča in mnenja, izražena v tem besedilu, so izključno stališča avtorja(-ev) in ne odražajo stališč Evropske unije ali Evropske komisije (organa, ki je dodelil sredstva). Evropska komisija zanje ne more biti odgovorna.

	• Delite opažanja o vzpostavljanju zaupanja in prepoznavanju kazalnikov trgovine z ljudmi na daljavo. • Izvedite <i>debriefing</i> in zaključite aktivnost.
Viri	UNODC, IOM, ILO, OSCE, Vera Institute of Justice, CTI, IACP

Hochschule für den
öffentlichen Dienst
in Bayern
Fachbereich
Polizei

CSD
CENTER FOR
THE STUDY OF
DEMOCRACY

Stališča in mnenja, izražena v tem besedilu, so izključno stališča avtorja(-ev) in ne odražajo stališč Evropske unije ali Evropske komisije (organa, ki je dodelil sredstva). Evropska komisija zanje ne more biti odgovorna.

Študija primera & simulacija

Julija je 28-letna ženska iz Ukrajine, ki je pred vojno pobegnila in poiskala zatočišče v Bolgariji. Moški ji je ponudil delo čistilke v hotelu ter ji obljubil pošteno plačilo in varno nastanitev. Po prihodu so ji odvzeli potni list, nato pa je bila prisiljena delati dolge ure brez plačila. Julija živi v utesnjeni skupni nastanitvi, njena svoboda odhoda je omejena. Počuti se ujeta in se boji, da bodo oblasti vedno podprle bolgarskega lastnika hotela, ne pa ukrajinske begunke. Julija deluje umaknjeno in v pogovorih okleva ter nerada govori.

- Oblikujte skupine po 4–6 oseb.
- Določite vloge v vsaki skupini: žrtev, izvajalec razgovora, opazovalci.
 - **Žrtev:** odigrajte Julijo na podlagi podrobnosti iz študije primera. Prilagodite odgovore tako, da odražajo nervozo, nezaupanje in zadržanost pri razkrivanju vseh podrobnosti.
 - **Izvajalec razgovora:** izvedite simuliran razgovor za prepoznavanje znakov trgovine z ljudmi z uporabo pristopa, občutljivega na »okno tolerance« (VoT) (poskrbite za takojšnje potrebe, gradite zaupanje, postavljajte odprta vprašanja, zagotavljajte varnost).
 - **Opazovalci:** beležite potek interakcije z uporabo priloženega ocenjevalnega obrazca in ocenite pristop izvajalca razgovora.

Stališča in mnenja, izražena v tem besedilu, so izključno stališča avtorja(-ev) in ne odražajo stališč Evropske unije ali Evropske komisije (organa, ki je dodelil sredstva). Evropska komisija zanje ne more biti odgovorna.

Evalvacijski vprašalnik

1. Opazujte simulacijo in ocenite izvajalca razgovora pri vsakem kriteriju.
2. Obkrožite oceno, ki najbolje odraža izvedbo izvajalca razgovora.
3. V razdelku »Opombe opazovalca« navedite konkretne povratne informacije ali primere za vsak kriterij.

Kriterij	Ocenjevalna lestvica	Opombe opazovalca
Graditev zaupanja	Odlično / Dobro / Zahteva izboljšave / Ni bilo opaženo	
Uporaba vprašanj odprtega tipa	Odlično / Dobro / Zahteva izboljšave / Ni bilo opaženo	
Empatičnost	Odlično / Dobro / Zahteva izboljšave / Ni bilo opaženo	
Naslavljanje žrtvinih čustvenih potreb	Odlično / Dobro / Zahteva izboljšave / Ni bilo opaženo	
Zagotavljanje kulturne občutljivosti	Odlično / Dobro / Zahteva izboljšave / Ni bilo opaženo	
Spoštovanje žrtvine avtonomije	Odlično / Dobro / Zahteva izboljšave / Ni bilo opaženo	

Kriterij	Ocenjevalna lestvica	Opombe opazovalca
Ohranjanje zaupnosti	Odlično / Dobro / Zahteva izboljšave / Ni bilo opaženo	
Obravnava zadržanosti ali strahu	Odlično / Dobro / Zahteva izboljšave / Ni bilo opaženo	
Opazovanje neverbalnih znakov	Odlično / Dobro / Zahteva izboljšave / Ni bilo opaženo	
Zagotavljanje varnega in podpornega okolja	Odlično / Dobro / Zahteva izboljšave / Ni bilo opaženo	

5.6 Razprava

- 'Kako je to usposabljanje poglobilo vaše razumevanje izzivov, s katerimi se soočajo žrtve trgovine z ljudmi z namenom delovnega izkoriščanja?
- Katere veščine ali pristope z današnjega srečanja boste uporabili pri svojem delu, da boste žrtve bolje prepoznali in jim nudili ustreznejšo podporo?
- Razmislite o pomenu empatije in kulturne občutljivosti pri stikih s potencialnimi žrtvami. Kako lahko to oblikuje vašo strokovno prakso?
- Katere ovire pri vzpostavljanju zaupanja ste opazili med igro vlog in kako bi jih lahko naslovili v resničnih situacijah?

Co-funded by
the European Union

Stališča in mnenja, izražena v tem besedilu, so izključno stališča avtorja(-ev) in ne odražajo stališč Evropske unije ali Evropske komisije (organa, ki je dodelil sredstva). Evropska komisija zanje ne more biti odgovorna.

- ▼ • Kako lahko k žrtvi usmerjen pristop prispeva k učinkovitejšemu prepoznavanju in zaščiti žrtev trgovine z ljudmi?

Hochschule für den
öffentlichen Dienst
in Bayern
Fachbereich
Polizei

CSD
CENTER FOR
THE STUDY OF
DEMOCRACY

Asociația pentru
Cooperare și
dezvoltare
Durabilă

KLJUN
CENTRUL DE ILUMINAT TENDINȚE

www.eradicating2project.eu

**Co-funded by
the European Union**

Stališča in mnenja, izražena v tem besedilu, so izključno stališča avtorja(-ev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Evropske komisije (organa, ki je dodelil sredstva). Niti Evropska unija niti Evropska komisija zanje ne moreta biti odgovorni.